

(המשך מעמוד 29)

הרכב נובע מסיבה פשוטה. בשטח הררי אין עוצבות-הטנקים יכולות להתפרס ולהביא לידי ביטוי את עוצמתן. אמנם נכון הוא שפלוגת-טנקים — שכרי לאישה דרושים כ-40°50' לוחמים — מייצרת עוצמת-אש גדולה מוז שמסוגלים לייצר לוחמי חי"ר במספר זהה, אולם במציאות של שטח הררי יכולים בדרך-כלל רק 2-3 הטנקים הראשונים להילחם ולהביא לידי ביטוי את עוצמתם, בעוד שאר הטנקים עומדים באפס-מעשה. החי"ר לעומת זאת יכול להתפרס ולנוע בשטחים שבהם טנקים אינם עוברים, לאגוף את האוייב ולתפוס את מאחזיו. מן הצד הסורי בלטה במילחמה זו הפעלה של עוצבות משוריינות בהגנה, הן בקנאע, הן בשטח ההררי. הדבר נובע במידה רבה מן השינוי שחל מכיבושה של הצבא הסורי והמתפרסותו בגזירה רחבה. במילחמת יוסה-כפורים מנה הצבא הסורי שלוש ריביויות חי"ר ושתי ריביויות משוריינות,

ואיכר 18 מתוך 19 הטנקים שלו. הגדוד שנע דרומה יותר, על הציר, ספג אבידות כבדות ורק שישה טנקים ממנו הצליחו לחלוף תוך ירי על פני המוצב ולהגיע לצומת ח'אראנבה. בעיקבותיו הוכנסה חטיבה 79, שסבלה אף היא אבדות. כסדרה-כל נפגעו לצה"ל 40 טנקים בהבקעה זו של מוצב פלוגתי סורי. אילו היו הסורים חורגים מן הרוקטרינה המקובלת עליהם, ומנחיתים התקפת-נגד על שרידי חטיבה 17 שהגיעו לצומת ח'אראנבה, היה נסיון ההבקעה בגזירה זו נכשל. **הבעיה העיקרית הניצבת לפני כוח הלוחם בשטח הררי היא הצורך לנוע מהר, לעומת הקושי לעשות זאת, בשל תנאי-השטח והסכנה להיקלע למארב רבים.** תנאי השטח ההררי מעמידים קשיים רבים לצבאות מודרניים. שניים הם הגורמים העיקריים לקשיים אלה. האחד: רוחבם הצר של הכבישים והגשרים, והשני: כושר-המעמס הנמוך שלהם.

(כך, למשל, בעת שלחם צה"ל בגדה המערבית במילחמת ששת-הימים, הוא הפעיל טנקי שרמן M-13, שרוחבם 2.98 מ' ר' 2.51 מ', ומישקלם 33 ט' ר' 14.5 ט', לפי הסדר, בעוד שרוחבם של טנקי המרכבה, הצנטוריון והפטון הם 3.4 מ', 3.39 מ', 3.60 מ', ומישקלם 56 ט', 51 ט', 48 ט'. לעומת הוחל"ם שרוחבו 2.22 מ' ומישקלו 9 ט', שהיה נושאה-גייסות העיקרי במילחמת ששת-הימים, היה ה-M-113, נושא הגייסות במילחמת-הלבנון, בעל רוחב 2.69 מ' ומישקל 10.4 ט'). הלוחמה בשטח הררי מצריכה רק"ם קל וצר (כדוגמת הפנצר K האוסטרי), אשר יהיה בעל מיגון טוב, בעיקר נגד מיטענים חלולים, חימוש שיאפשר לו לחדור את שריונם של טנקי-המערכה הקיימים, וחווח שיאפשר לו מעבר מרחקים גדולים-יחסית ללא צורך בתדלוק. בלוחמה בשטח הררי יש מקום לשילוב רק"ם אופני, שכן בשל ההיצמדות לתוואי-דרך קיימים, יחד עם הצורך לעבור מרחקים גדולים, יש עדיפות לרק"ם כזה, שהוא בעל ניידות

מחנות-הפליטים שבה. כלחימתו בשטחים בנויים הפעיל צה"ל באופן מסיבי אש מסייעת — ארטילרית ואווירית — אשר כוונה בדרך כלל אל מטרות מוגדרות בתחומי השטחים הבנויים. **(חריגה מכך היתה ביום הראשון למילחמה, באישר גדרו-צנחנים עלה על מארב במבואות צור,**

על חוסר-היעילות של אש-סיוע עקיפה בלוחמה בשטח בנוי ניתן ללמוד מדוגמה שהובאה בחוברת צקלון, בהוצאת צה"ל, שהופיעה כחדשים לפני המלחמה, ושהוקדשה ללש"ב (לוחמת-שטח-בנוי). בעת ההתקרמות האמריקאית לתוך גרמניה, במלחמת-העולם השנייה, הוטל על שני גדודי חי"ר אמריקאיים לכבוש את העיר אאכן, שהחזקה בידי כ-5000 חיילים גרמניים, ולהם קומץ טנקים וכמה עשרות

פצצות על בייחות: הפגזת העיר המערבית, מגג מלון אלכסנדר בעיד המיזרחי

וכולו היה פרוס ברמה. במילחמת-הלבנון מנה הצבא הסורי שתי ריביויות חי"ר וארבע ריביויות משוריינות, והוא נפרס בסוריה ובלבנון.

● רכב קרבי קל!

שלעיתים אינו יכול לשאת כלים כבדים כמו טנקי-מערכה מודרניים.

כ אשר הותווה מיבנהו של צה"ל בשנים מאז מילחמת יוסה-כפורים, עמד לנגד עיני המתכננים הדגם של המערכות שנוהלו נגד המצרים כמידבר סיני. הצבא שנבנה הותאם ללוחמת-מידבר בשטחים מישוריים, שכן זאת היתה חזית-הלחימה העיקרית של צה"ל. במילחמת יוסה-כפורים לחם צה"ל בשתי החזיתות בשטח שהוא מישורי בעיקרו, ומתאים להפעלת עוצבות-שיריון גדולות. אולם לקחי-המילחמה האחרונה מעלים את השאלה אם המיבנה וציודת-הכוחות, שנעשו לפי הדגם הזה, תואמים גם את הלוחמה בשטח הררי.

שאלה זו מעלה את הצורך לברר אם יש מקום להנהגת מיבנה גמיש יותר של עוצבות צה"ל, או של חלקן (כפי שנעשה בריביויות של צבא ארצות-הברית) כדי לאפשר גמישות בהפעלה ובציוותי הכוחות על-פי תנאי הירדה והאוייב. גורם נוסף הוא אמצעי-הלחימה העיקריים, העומדים לרשות הצבא. **מאז מילחמת ששת-הימים חלו שינויים ברק"ם של צה"ל. זהו רק"ם כבד יותר ורחב יותר — דבר המהווה חיסרון בשטח הררי.**

אופרטיבית טובה יותר מאשר רק"ם זחלי, שניידותו הטאקטית טובה יותר. **השימוש בכלים קטנים וזריזים ישפר את יכולתו של הצבא ללחום ולנצל הצלחה בשטח הררי.**

מימד נוסף שניתן להפעילו בשטח ההררי הוא סיוע מסוקי-התקיפה והאיגוף האנכי. מסוקי-התקיפה, המתקרבים יחד עם הכוחות, יכולים לסייע באיתור והשמדה של מארכים וחסיומות-אוייב, ומסוקי תובלת-סער יכולים להנחית חי"ר לתפיסתן של נקודות-מפתח לאורך צירי התקרמות, וכן להנחיתו באגפו או בעורפו של כוח אוייב החוסם את הציר.

הפעלה בזאת של מסוקים תאפשר תנועה מהירה ובטוחה יותר, תוך התגברות על מיבשלים בזמן קצר יותר משהיה דרוש ללא שימוש במימד האנכי.

● אש על ערים

מילחמת-הלבנון היתה המלחמה הראשונה, מאז מילחמת-העצמאות, שבה עמד צה"ל מול הצורך לנהל קרבות בשטחים בנויים רבים וגדולים. נדרכו של צה"ל לביירות היה עליו לעבור שרשרת של ערים ועיירות — נבטיה, צור, צידון, דמו, רחא וחלדה — ולכבוש מחנות-פליטים — ראשידיה, בורג' אל-שימאלי, עינ-חילוה ומירמיה. לבסוף עמדה לפניו העיר ביירות, על

תותחים. כדי לפצות את עצמם על נחיתותם הכמותית, החליטו האמריקאים להקדים להתקפה לכיבוש העיר ריכוך מסיבי באמצעות מטוסים וארטילריה.

במשך יומיים, שהוקצו לריכוך, הוטלו על העיר 161 טון של פצצות מן האוויר וכי-10 אלפים פגזי-ארטילריה, אולם למרות ריכוך מסיבי זה לא חלה ירידה משמעותית בעוצמת-האש של הגרמנים, והעיר נכבשה על-ידי צוותים של חי"ר וטנקים, שפעלו בשיתוף-פעולה צמוד. **ניתן היה לצפות שמישהו בצה"ל יפיק מכך את הלקח!**

● אש בלחי-יעילה

דוגמה זו היא אחת מני רבות בהיסטוריה הצבאית, המאשרת כי אש עקיפה, דהיינו — הפצצות מן האוויר וירי תלול-מסלול של הארטילריה — אינה יעילה בלוחמת שטח בנוי. הדבר נובע מכך שהבניינים, ובייחוד רבי-הקומות שביניהם, מהווים מעין שיכבת-פיצוץ, הקולטת את אש-הסיוע והמונעת ממנה לפגוע בכוחות הלוחמים. המתתרים בדרך כלל במרתפים או בקומות תחתונות. לעומת זאת, נודעת יעילות רבה לאש הנורית בכיוון ישר.

- ניתן לחלק את אש-הסיוע בשטח בנוי לשלושה סוגים עיקריים:
- (1) אש לריכוך היעד,
 - (2) אש לסיוע ישיר בעת התקפה,
 - (3) אש אמנעה.